

Дем'янчук Юлія. Дослідження ціннісних орієнтацій студентів-прокрастинаторів / Дем'янчук Юлія, Олійник Леся // Суспільно-політичні та психологічні студії. Випуск 2./ [за ред. К.Гавриловської, Н.Портницької, С.Рудницького] - Ж.: Вид-во О.О.Євенок, 2018. – С. 71-74.

Дем'янчук Юлія
викладач кафедри соціальної та практичної психології
соціально-психологічний факультет
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Олійник Леся
студентка 4 курсу
соціально-психологічний факультет
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ДОСЛІДЖЕННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ-ПРОКРАСТИНАТОРІВ

Людина у сучасному світі постійно відчуває брак часу на виконання всього бажаного. Вважається, що до подібних умов вона може пристосуватися, грамотно плануючи і витрачаючи власні сили, час, інші ресурси, але нерідко виходить так, що люди відкладають виконання важливих справ «на потім». При цьому вони можуть займатися малими, незначними справами. Явище відкладання важливих справ «на потім» позначається терміном «прокрастинація» (Н. Мілграм, П. Стіл, К. Лей, Я. Варварічева, Є. П. Ільїн та ін.).

Особливою категорією населення, яка чи не найсильніше страждає від прокрастинації є студенти, які мають виконувати академічні завдання, передбаченні навчальними планами у вигляді різноманітних проектів, професійно-орієнтованих завдань з дисциплін. Дослідження В.С.Ковиліна показують, що 45%-95% студентів вважають себе завзятими прокрастинаторами [1, с.23]. Така стратегія у навчальній діяльності може переходити у статус особистісних цінностей. У роботах Б.Г. Ананьєва, Б.І. Додонова, Д.О. Леонтєва, О.Л. Музики, М. Рокіча висловлюється думка, що цінності є вищою особистісною інстанцією, яка відповідає в тому числі і за діяльність людини та мотивацію до її виконання.

Тому метою нашої роботи є дослідження структури ціннісних орієнтацій молоді через з'ясування їх відмінностей у працюючих та непрацюючих студентів-прокрастинаторів.

Дослідження складалося з трьох основних етапів. На першому етапі нами було визначено рівень академічної прокрастинації студентів (методика К. Лей). Метою другого етапу було вивчення ціннісних орієнтацій працюючих та непрацюючих студентів-прокрастинаторів (методика вивчення ціннісних орієнтацій М. Рокіча). Третій етап дозволив проаналізувати когнітивну структуру академічної прокрастинації студентів (метафоричні асоціативні зображення «Мій ВОЯЖ», К. Гаври-

ловська та Ю. Дем'янчук). Використання метафоричних асоціативних зображень сприяє рефлексії студентами власних пояснювальних механізмів прокрастинації у навчальній діяльності.

За результатами дослідження рівня академічної прокрастинації вибірку склали 40 студентів з високим та середнім рівнем академічної прокрастинації – 20 працюючих та 20 непрацюючих студентів (по 10 юнаків та юнок).

Результати дослідження свідчать, що у працюючих студентів-прокрастинаторів серед термінальних цінностей домінуючими є цінності «професійної самореалізації» (40,9%), тоді як у непрацюючих вони знаходяться на дещо нижчому рівні (54,6%). На противагу цьому, цінності «особистого життя» у працюючих студентів-прокрастинаторів займають нижчу позицію (51%), а у непрацюючих – вищу (45,4%). Це може пояснюватись тим, що попри прокрастинацію в навчальній діяльності, працюючі студенти мають спрямованість на здобутки в межах своєї роботи, а непрацюючі спрямовані на досягнення в особистому житті.

Аналіз інструментальних цінностей студентів-прокрастинаторів свідчить, що у працюючих студентів є перевага над непрацюючими в межах цінностей «справи» (у працюючих показник (63,8%), у непрацюючих – (74,8%)). Етичні цінності в обох категорій студентів-прокрастинаторів знаходяться приблизно на однаковому рівні. Цінності «спілкування» переважають у непрацюючих з показником (49,4%), працюючі показали результат 60,2%.

Така картина може пояснюватись тим, що незважаючи на недостатню активність в напрямку навчання, працюючі студенти-прокрасти-

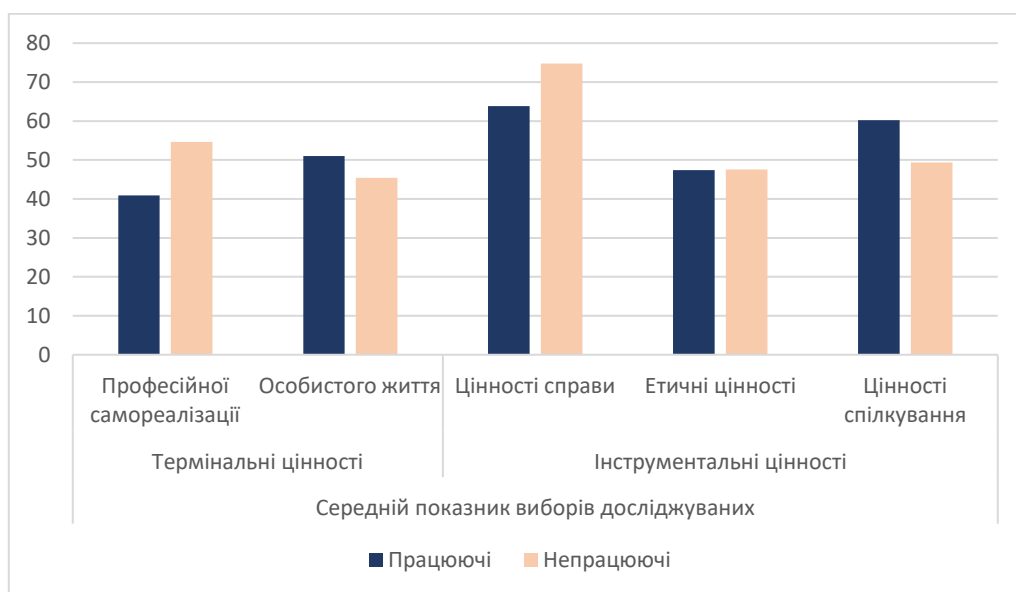

Рис.1 Ціннісні орієнтації працюючих та непрацюючих студентів-прокрастинаторів

натори в більшій мірі послуговуються «діяльнісними» інструментальними цінностями, які вони ймовірно використовують в напрямку своєї професійної діяльності, яка не стосується навчання, в той час як непрацюючі студенти більш звернені на позанавчальну та позапрофесійну діяльність, налагоджуючи соціальні зв'язки (див. Рис.1).

За результатами третього етапу було виявлено, що 63% працюючих студентів-прокрастинаторів, попри наявне бажання відкласти важливі справи у навчальній діяльності, надають перевагу стратегії досягнення навчальних здобутків, яка передбачає власну відповідальність («працьовитість», «швидкість»). Це може говорити про наявність у них ціннісних орієнтацій, спрямованих на професійну самореалізацію. Непрацюючі ж студенти є менше самостійними, вони мало покладаються на власні сили, радше розраховують на удачу та чиюсь допомогу («везіння», «чиясь допомога»).

Серед перешкод у досягненні навчальних здобутків працюючі студенти частіше виділяють зовнішні характеристики («брак часу»), які мало залежать від особистості прокрастинатора, а непрацюючі, навпаки - внутрішні особистісні характеристики («лінь»). Це може свідчити про те, що непрацюючі студенти-прокрастинатори усвідомлюють свою відповідальність за те, що відкладають важливі навчальні завдання, в той час, як працюючі студенти як основну причину відкладання виконання навчальних завдань називають брак часу, викликаний трудовою діяльністю.

Отже, за результатами дослідження ціннісних орієнтацій працюючих та непрацюючих студентів-прокрастинаторів виявлено, що у працюючих студентів-прокрастинаторів домінуючими є цінності «професійної самореалізації» та цінності «справи», а у непрацюючих - цінності «особистого життя» та цінності «спілкування». Це може свідчити про те, що попри прокрастинацію в навчальній діяльності, працюючі студенти мають спрямованість на здобутки в межах своєї роботи, а непрацюючі спрямовані на досягнення в особистому житті та налагодженні соціальних зв'язків.

Метафоричне дослідження підтвердило спрямованість працюючих студентів на цінності «професійної самореалізації» та виявили те, що непрацюючі студенти усвідомлюють власну провину за прокрастинацію в межах навчальної діяльності, а працюючі перекладають її на нестачу часу викликану роботою.

Список використаних джерел

1. Ковылин В. С. Теоретические основы изучения феномена прокрастинации / В. С. Ковылин // Личность в меняющемся мире: здоровье, адаптация, развитие. – 2013. – №2. – С. 22-41.
2. Аза Л. А., Поддубный В. А., Ручка А. А. Ценностные ориентации работающей молодежи. – Киев, 1978. – 128 с.